

Glosa k vzniku a pořadí zajištění bankovních záruk

eFocus

Nebyl by to Nejvyšší soud, kdyby odborné veřejnosti pravidelně neposkytoval náměty k radosti, diskusím, úvahám, pozdviženým obočím či dokonce údivu. Naposledy nás jistě překvapil prvním rozhodnutím k novému občanskému zákoníku, totiž k plným mocem podle § 441 odst. 2 NOZ (sp. zn. 29 Cdo 3919/2014), kde si argumentačně "(ne)pohrál" nejen s principem speciality, ale také se smyslem a účelem právní normy, aniž by argumentačně přesvědčil. Konkrétní závěr tohoto judikátu je nicméně pro praxi jistě zajímavý.

To však již neplatí o jeho rozhodnutí sp. zn. **29 Cdo 4340/2011**, které posuzovalo otázku uzavření, vzniku a účinků zástavního práva zajišťující budoucí pohledávky z bankovních záruk, a který vzbudil značné až emotivní odezvy[1]. Podíváme-li se dnes na věc z odstupem, zjistíme, že Nejvyšší soud ale ničím nepřekvapil, protože shodně judikoval již nejpozději v roce 2002 (např. sp.zn. 21 Cdo 957/2002, sp.zn. 29 Odo 1014/2003, sp.zn. 21 Cdo 2939/2004 nebo sp.zn. 29 NSČR16/2011). Již tehdy bylo červenou nití úvah soudu to, že z akcesorické povahy zástavního práva vyplývá, že zástavní právo se může vztahovat jen k takové pohledávce, která skutečně vznikla s tím, že co do pořadí vzniku zástavního práva je tomu s účinky uzavření zástavní smlouvy (není-li stanoveno jinak). Zde probírané rozhodnutí je tak jen opakováním „starých pravd“, jedno, že ne vždy přesně přebíraných. Tedy vlastně nic nového pod sluncem.

Co je však potřeba vnímat je skutečnost, že tato rozhodnutí (většinou) vznikla na pozadí starého občanského a konkursního práva. To samo o sobě asi bohužel nemusí nic měnit na občanskoprávní interpretaci, kterou soud stále opakuje, protože i NOZ pouze konstatuje, že zajištění může být i budoucí pohledávka, nicméně se domnívám, že to není a nebyla správná argumentace. Zajištění budoucí pohledávky je prolomením principu akcesority, jak uznává i odborná veřejnost[2], a protože zákon budoucí zajistitelnou pohledávku zná, přiznává ji pro zástavní právo také „právní existenci“ - ostatně § 1309 odst. 1 NOZ píše o vzniku zástavního práva, logicky primárně váznoucího na smlouvě, což § 1311 odst. 1 NOZ pouze akcentuje, nepopírá. Pokud by to mělo být naopak, jak tvrdí Nejvyšší soud, pak ekonomická funkce zástavního práva ztrácí velkou část svého významu.

Co je dále významné, je dikce § 109 odst. 1 písm. b) InsZ, dříve § 14 odst. 1 písm. e) ZKV, které myslím Nejvyšší soud dezinterpretoval. Zákon stanoví (a stanovil), že zajištění lze **nabýt** jen do okamžiku zahájení insolvenčního řízení, resp. dříve do prohlášení konkursu. "Nabýt" znamená získat, tedy získat právní titul, jak ostatně sám soud uznává, když odkazuje na dogma o titulu a modu. Současně tentýž soud říká, že vznikne-li v budoucnu zajištěná pohledávka, zástavní právo se realizuje, a to v pořadí zpravidla dle smlouvy. Pokud platí, že titul zakládá právo, tedy dává možnost právo nabýt, pak je logické, že vznik budoucí pohledávky toto pouze v čase zpětně potvrzuje. Tvrdí-li Nejvyšší soud opak, pak nejenže popírá význam zajištění budoucí pohledávky, ač ji zákon zná, ale současně je vnitřně nekonsistentní. A je-li zde strach před zneužitím, je třeba využít nástroje, které k tomu právo dává (typicky neodporovatelnost), ne popírat samu podstatu zástavního práva. Ze stejných důvodů si ostatně stále myslím, že nesprávný je v tomto bodě již závěr Nejvyššího soudu podaný v rozhodnutí sp.zn. 29 NSČR 16/2011[3].

Věřím, že nové soukromé právo dává dostatečný prostor pro opětovné zamyšlení nad některými „jasnými“ pravdami „ustálené judikatury“, a to nejen pro to, že by mohla být nesprávná, ale zejména proto, že hmotné právo funguje jinak, než jak tomu bylo po roce 1964.

Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.,

of counsel

PRK Partners s.r.o., advokátní kancelář

[1] Např. - dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[2] Fiala, J., in. Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J., et al. Občanský zákoník. Komentář,, svazek III., Praha: Wolters Kluwer, 2014, komentář k § 1311. Jiné publikované komentáře tuto tematiku bohužel opomíjejí.

[3] Soud dovodil: „Např. při zřízení zástavního práva k nemovitostem na základě zástavní smlouvy (představující tzv. titulus adquirendi) uzavřené před tím, než nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, rovněž nevznikne věřiteli právo na uspokojení z tohoto zajištění v insolvenčním řízení, bude-li vklad zástavního práva k nemovitostem rozhodnutím katastrálního úřadu povolen (byť s účinky ke dni podání návrhu na vklad, jenž může předcházet okamžik, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení) a stanovený modus adquirendi ve smyslu § 157 odst. 1 obč. zák. završen až poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.“

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - únor 2015.

EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Růst cen v rakouských lyžařských regionech: proč se Alpy neřídí logikou běžného rezidenčního trhu](#)
- [Význam specializovaného vzdělávání v oblasti obchodního práva v době rostoucí regulatorní náročnosti podnikání](#)
- [Lukáš Vacek a Peter Perniš novými vedoucími advokáty Aegis Law](#)
- [endors staví advokacii na pozornosti již deset let. Výročí oslaví 10 událostmi pro klienty](#)
- [Mezinárodní advokátní kancelář bpv BRAUN PARTNERS slavila 20 let](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Partner BBH Tomáš Sedláček obdržel prestižní ocenění „Lawyer of the Year“ na IFLR Europe Awards 2026 v Londýně](#)
- [LEAGLE.ONE: Kdo pomůže dětem vybrat správnou cestu, když dnešní profese zítra nemusí existovat?](#)
- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)